

LUNDS
UNIVERSITET

En studie av det sociala fenomenet mobbning

Författare: Sofi Bergling & Rebecca Öberg
Uppsats FRI 302, 41-60p,
Vårterminen 2006
Handledare: Carl-Göran Heidegren

ABSTRACT

Författare: Sofi Bergling & Rebecca Öberg

Titel: En studie av det sociala fenomenet mobbning

Uppsats FRI 302, 41-60p

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Sociologiska institutionen, vårterminen 2006

Många forskare, så som Dan Olweus har i sina undersökningar kommit fram till att mobbning är ett utbredd problem som finns över hela världen och i alla åldrar. Denna uppsats inriktar sig på ungdomars mobbning, främst den mobbningen som sker på högstadiet.

Arbetets teori beskriver mobbning ur ett helhetsperspektiv där vi bland annat tar upp vad mobbning är, den nya elektroniska mobbningen, följderna av mobbning, åtgärder samt vilka organisationer som arbetar med mobbning. Teorin har vi valt för att kunna analysera vår empiri som framkommit genom intervjuer. Vi har valt att göra nio kvalitativa intervjuer för att få en djupare förståelse.

Syftet med undersökningen är att få fram underlag som kan besvara vår huvudfråga;

Hur arbetar Landskrona kommun för att förebygga mobbning i och utanför skolan?

Vi har valt att i arbetet först presentera relevant teori. Efter teorin kommer en analys av empirin samt presentation av våra intervjupersoner. Därefter vår avslutning med diskussion samt slutsatser, och sist har vi valt att avsluta med en sammanfattning.

Vi har efter vår analys bland annat kommit fram till att i Landskrona kommuns skolor finns det vissa kommunikationsbrister mellan kuratorer och elever, gällande mobbning och dess åtgärder. Vi har även kommit fram till att gränsdragningen för vad som är mobbning eller inte, har blivit bredare de senaste åren, och vi har kunnat se hur tjejerna har hittat en ny mobbningsteknik genom elektronisk mobbning.

Nyckelbegrepp: *Landskrona, mobbning, elektronisk mobbning, skolan, ungdomar* samt *åtgärder*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Avgränsning	6
1.3 Syfte	6
1.4 Frågeställningar	6
1.5 Uppläggning	6
2. METOD OCH URVAL	7
2.1 Metod	7
2.2. Urval.....	8
3. VAD ÄR MOBBNING?.....	9
3.1 Definition av mobbning	9
3.2 En sociologisk syn på begreppet mobbning.....	10
3.2.1 Mobbningsarenor	11
3.3 Hur yttrar sig mobbning.....	11
3.4 Elektronisk mobbning – Ett nytt socialt fenomen.....	12
3.4.1 LunarStorm- en ungdomssajt	14
3.5 Mobbaren och mobboffret.....	14
3.5.1 Gruppen och självbild	16
3.6 Killar och Tjejers mobbning – finns det någon skillnad?	16
3.7 Hur ska vi bemöta en person som blivit utsatt för mobbning?	17
3.8 Vad händer med en person som utsätts för mobbning?	18
4. ÅTGÄRDER MOT MOBBNING.....	20
4.1 Lagar	20
4.2 Farstametoden - en antimobbningsplan	20
4.3 Elevstödjure.....	21
5. ORGANISATIONER MOT MOBBNING	22
5.1 Friends.....	22
5.2 Rädda Barnen.....	23
6. PRESENTATION AV EMPIRI SAMT ANALYS	24
6.1 Presentation av intervjupersonerna	24
6.2 Kuratorerna	24
6.2.1. Skolornas arbetsplan mot mobbning.....	24

6.2.1.1 Elevstödjare.....	25
6.2.2 Kuratorernas definitioner av mobbning	26
6.2.3 Kuratorernas arbetssätt.....	27
6.2.4 Skolans arbete sedan den nya lagen.....	27
6.2.5 Skolorna och den elektronisk mobbning.....	28
6.2.6 Följder av mobbning	29
6.2.7 Skolornas samarbete.....	30
6.3 Eleverna	31
6.3.1 Elevernas syn på begreppet mobbning.....	31
6.3.1.1 Mobbaren	32
6.3.1.2 Killar och tjejers mobbning.....	32
6.3.2 Den elektroniska mobbningen	33
6.3.3 Elevstödjare.....	34
6.3.5 Vems ansvar?	35
6.4 Barn- och ungdomsnämnden.....	36
7. AVSLUTNING	37
7.1 Slutdiskussion	37
7.2 Sammanfattning	39
KÄLLFÖRTECKNING	40
BILAGOR.....	42
Bilaga 1, Intervjuguide.....	42
Bilaga 2, Intervjufrågor till Barn och ungdomsnämnden.....	43

1. INLEDNING

1.1 Problemformulering

I Landskrona kommun finns det idag 1258 elever i årskurs 7-9.¹ Många av dessa ungdomar har någon gång varit i kontakt med det sociala fenomenet mobbning, de kan ha blivit utsatta eller varit en av dem som utfört mobbningen, de kan även ha varit passiva åskådare.

Dan Olweus som är professor i psykologi vid universitet i Bergen har utfört en av de största undersökningarna om mobbningens förekomst i Sverige. Resultaten visade att 145 000 elever i grundskolan är inblandade i mobbning, som ”offer” eller ”plågare”, 18 000 är både offer och plågare och 47 000 ungdomar är inblandade i allvarlig mobbning minst en gång i veckan.² Med utgångspunkt från dessa siffror måste mobbningsproblematiken betraktas som ett stort problem. På senare år har även en ny mobbningsteknik uppstått som gör arbetet mot mobbningen väldigt svår, den kallas Elektronisk mobbning.

”e-mobbning är när en eller flera personer via e-media kränker eller hotar någon annan vid upprepade tillfällen, över viss tid. Med sms, mms och mail kan e-mobbningen hitta vem den vill, när den vill. Ofta är avsändaren hemlig och anonym. Ingen kan helt stänga ute e-mobbningen.”³

Folk i allmänhet har uppmärksamats om den elektroniska mobbningen genom media. Friends, en organisation mot mobbning har gjort flera reklamslag för att göra alla medvetna om den nya mobbningstekniken som dagens ungdomar använder sig av. Det instiftades även en ny lag mot mobbning 1 april, 2006 som bland annat innebär att den som blir utsatt för mobbning har större möjlighet till att få skadestånd.

Vi blev på grund av alla dessa faktorer därför intresserade av att skriva vårt examensarbete om mobbning och även utföra nio kvalitativa intervjuer med sex ungdomar, två kuratorer, och en person som jobbar inom Barn- och Ungdomsnämnden, för att få en djupare inblick i Landskrona kommuns förebyggande arbete mot mobbning.

---

¹ Informationen har vi fått fram genom att fråga Landskrona kommun om antalet i elever i årskurs 7-9 i kommunen.

² Christer Olsson. *Mobbning och våld i verkligheten* (Partille: Warne, 1998) 18-19.

³ Friends Hemsida, *e-mobbning*.

1.2 Avgränsning

Vi har valt att inrikta oss på Landskrona kommuns arbete mot mobbning i och utanför skolan. En anledning till varför vi valde Landskrona är för att det är en mellanstor stad, vilket vi ansåg kunde underlätta vid intervjuer och sammanställning av material. Vi valde även Landskrona delvis av praktiska skäl, då en av oss bor i Landskrona och den andra har ett bra pendlingsavstånd.

Det hade egentligen kunnat vara vilken mellanstor stad som helst i Sverige, då mobbning är ett socialt problem som kan uppstå överallt.

Vi har valt att inrikta oss på den mobbning som sker på högstadiet. Anledningen till detta är för att vi anser att elever i den åldern är stora nog för att veta vad de gör mot en annan människa, vilket ibland barn inte förstår.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att belysa Landskrona kommuns arbete med det sociala fenomenet mobbning. Vi vill undersöka hur kommunen arbetar för att förebygga mobbningen i skolan men även på fritiden.

1.4 Frågeställningar

För att få fram svaret på vår huvudfråga: Hur arbetar Landskrona kommun för att förebygga mobbning i och utanför skolan?, har vi valt att ha några frågeställningar som riktlinjer genom arbetes gång.

- Vad är mobbning?
- Hur arbetar skolorna i Landskrona kommun för att hantera och förebygga mobbning?
- Vad har eleverna i kommunen för syn på och åsikter om mobbning?
- Vad säger lagen om mobbning, och hur arbetar skolorna sedan den nya lagen instiftades?

1.5 Uppläggning

Uppsatsen är upplagd på så sätt att vi först beskriver vår använda metod och vårt urval, därefter följer en redovisning av vår teori. Vi har sedan valt att redovisa vår insamlade empiri i ett analysavsnitt, där vi sammanfogar tidigare teori med vår empiri. Detta för att läsaren ska få en inblick i ämnet ur en teoretisk synvinkel för att sedan lättare förstå vår egen empiri och analys. I sista kapitlet har vi valt att lägga slutdiskussion med slutsats där vi även har diskuterat våra egna tankar och åsikter kring uppsatsämnet och till slut har vi valt att kort sammanfatta uppsatsen.

2. METOD OCH URVAL

2.1 Metod

All empiri som framkommit genom intervjuer och observation har analyserats med hjälp av relevant teori.

Vi har valt att använda kvalitativa intervjuer för att få en djupare förståelse av Landskrona kommuns arbete mot mobbning i och utanför skolan. Att man får en djupare förståelse genom att göra kvalitativa intervjuer styrks av boken *Kvalitativ forskning i praktiken*.⁴

En enkätundersökning bland eleverna hade varit en möjlig metod, men vi väljer att använda oss av kvalitativa intervjuer vilket beror på att vi tror metoden ger oss en djupare förståelse då man kan få en mer öppen diskussion och genom samtal få fram intervjupersonernas förståelse av mobbning.⁵

Vi har genomfört nio kvalitativa intervjuer. En kvalitativ intervju är en grundlig undersökning där man väljer att intervjua ett begränsat antal personer. Detta för att få en djupare och bredare bild av undersökningsområdet.⁶

Ett grundläggande syfte med kvalitativa intervjuer är att:

”förstå intervjupersonens synsätt, terminologi och bedömningar, samt att fånga in komplexiteten i deras individuella erfarenheter”⁷

Vid den kvalitativa metoden handlar det inte om att verifiera, det vill säga att ta reda på vad som är sant eller falskt, utan att finna olika synvinklar som inte går att verifieras. Det den kvalitativa metoden ger oss är ett råmaterial, som ska bearbetas och reflekteras över för att sedan dra en slutsats.⁸

Inom den kvalitativa metoden finns olika typer av intervjuer. De tre vanligaste och mest huvudsakliga är *samtalsintervju*, *användning av intervjuguide* och *standardiserad intervju med öppna svarsalternativ*.

---

⁴ Karin Widerberg, *Kvalitativ forskning i praktiken* (Lund: Studentlitteratur, 2002), 16.

⁵ Ibid, 16-17.

⁶ Hans-Edvard Roos. *Frågeteknik för kvalitativa intervjuer: en sammanställning/Hans-Edvard Roos* (Lund : Socialhögskolan, 1984) 3.

⁷ Ibid, 8.

⁸ Ibid, 4.

Vi har använt oss av intervjuguide. Vid användning av en *intervjuguide* följer intervjuaren en lista med frågor, ämnesområden eller problemställningar. På detta sätt ser man till så att man får samma typ av information från olika personer. Vi använde oss av denna metod när vi genomförde våra två gruppintervjuer med eleverna samt vid intervjuerna med kuratorerna. Intervjuaren är på ett sätt fri att utforska och ställa frågor kring de förutbestämda frågeställningarna. Just inom gruppintervjuer passar en intervjuguide perfekt, då den redan skrivna guiden är fokus vid diskussionen men låter de individuella perspektiven, erfarenheterna och åsikterna komma fram. Den främsta fördelen med guiden är att intervjuaren själv kan bestämma hur han bäst ska använda den utsatta tiden och det ökar jämförbarheten mellan olika intervjuer. Det kan även tilläggas att guiden fungerar som en checklista för att försäkra att det relevanta kring ämnesområdet blivit belyst.⁹

Slutligen bör nämnas att vi har använt bandspelare vid intervjuerna då intervjupersoner har gett oss tillåtelse. Detta för att inte gå miste om relevant information vid intervjutillfällena.

2.2. Urval

Våra intervjupersoner valdes ut på olika sätt, vi hade sammanlagt nio intervjuer. Kuratorerna och eleverna fick vi kontakt med genom att vi ringde runt till olika högstadieskolor i Landskrona. Det var inte av någon speciell anledning som gjorde att vi valde dessa två skolor.

Eleverna är strategiskt utvalda då vi pratade med rektorn på den ena skolan, och han hjälpte oss med att få kontakt med sex elever på skolan. Vi hade ett förbehåll och det var att det skulle vara tre killar och tre tjejer i årskurs 8-9.

Den person vi intervjuade inom Barn och Ungdomsförvaltningen fick vi kontakt med genom att vi ringde till kommunens växel och blev vidarebefordrade. Intervjun utfördes via telefon, anledningen till varför vi valde att ha en telefonintervju var för att de frågor vi ställde var få, och krävde inga utarbetade svar.

---

⁹ Roos, 7.

3. VAD ÄR MOBBNING?

3.1 Definition av mobbning

För att skriva om mobbning så behövde vi först ta reda på vad mobbning innebär. Det finns många definitioner, Dan Olweus har forskat om mobbning i flera år och hans definition lyder:

”Mobbning föreligger då en person upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera andra personer. Det finns en viss obalans i styrkeförhållandet – den som blir utsatt för negativa handlingar har problem med att försvara sig och är ofta praktiskt taget hjälplös gentemot den eller dem som plågar honom eller henne.”¹⁰

Björn Eriksson, professor i sociologi vid Örebro universitet, väljer att definiera begreppet mobbning genom en arbetsdefinition, som en avgränsning av fenomenet.

”Mobbning är en obestämt varaktig trakasserirelation där huvudparten av alla egenskaper är asymmetriskt fördelade.”¹¹

Begreppet trakasseri användes här som en opartisk term, den behandlar alla former av påhopp på andra. Vilket visar på att det inte görs någon skillnad på fysiska och psykiska trakasserier. Vidare pekar Eriksson på relationens asymmetriska egenskaper, och han pekar på tre asymmetrier. För det första förekommer asymmetrier mellan de som trakasseras och de som blir trakasserade. Det är inte vanligt att den som själv blir utsatt för trakasserier, trakasserar andra. För det andra handlar det om vilka resurser de olika parterna har till sitt förfogande. Den som trakasserar har i regel övertag gentemot den trakasserade i form av socialt stöd, teknisk skicklighet, självförtroende etcetera. För det tredje är relationen asymmetrisk när det handlar om utfallet. Det betyder att det är nästan alltid den som trakasserar som vinner. Den här definitionen menar Eriksson besvarar inte frågan om vad mobbning är för socialt fenomen utan den talar om och tar fasta på saker som konstaterats genom iakttagande av relationer. Men den ger inte relationen en innebörd, en sociologisk mening.¹²

---

¹⁰ Citat av Dan Olweus i Helle Høiby. *Mobbning kan stoppas!: verktyg för lärare och pedagoger* (Stockholm: Sveriges utbildningsradio (UR), 2004), 11.

¹¹ Björn Eriksson. ”Mobbning: en sociologisk studie” i *Sociologiskt forskning nr 2/2001*. (Växjö universitet, 2001), 11.

¹² Ibid, 11-12.

3.2 En sociologisk syn på begreppet mobbning

Eriksson diskuterar mobbning som ett socialt fenomen. Han menar att i ämnen som pedagogik, socialt arbete och psykologi är mobbning ett vanligt forskningsområde, men att mobbning inte har behandlats ur ett sociologiskt synsätt, vilket Eriksson tycker är märkligt då mobbningsproblematiken är i hög grad sociologiskt påfallande. Eriksson pekar på fyra aspekter som visar på den sociologiska synvinkeln. För det första rör det sig om ett relativt avgränsat och ett tydligt problemområde, för det andra passar mobbningsproblematiken bra in på sociologins handlingsteoretiska inriktning. För det tredje, traditionellt sett har sociologin en lång bakgrund av att stå på de svagas sida vilket gör det än mer väsentligt att studera en grupp som inte är statistiskt eller teoretiskt avgränsat. Till sist är det ett fenomen man tar avstånd ifrån, det görs försök att stoppa det men det är svårt att helt stoppa, och problemet återkommer hela tiden. Genom de här aspekterna menar Eriksson att mobbning är i allra högsta grad sociologiskt intressant.¹³

Vidare talar Eriksson om mobbning som en social institution. Han tar upp tre aspekter där mobbning är mycket likt en social institution. För det första är det ett vanligt och frekvent fenomen. Statistiken visar på att 2 % av skoleleverna råkar ut för det och att 4 % av arbetskraften drabbas någon gång. Detta visar på att mobbning i allra högsta grad är vanligt förekommande. För det andra är det återkommande, både i det avseendet att det sker vid upprepade tillfällen mot samma person samt att oavsett om man löser en mobbningsrelation så hindrar man inte nya att uppkomma. För det tredje är det ett brett och spritt fenomen i det avseendet att det är *geografiskt* spritt, det kan ske på så väl landsbygd som i storstad, det är *klassmässigt* spritt, det förekommer i alla klasser, det är *åldersmässigt* spritt, det förekommer i både skola och ute i arbetslivet och det är *könsmässigt* spritt. Eriksson konstaterar här, att i och med dessa spridningar är detta ytterligare ett skäl till att sociologer borde engagera sig mer i mobbningsforskningen.

Men han pekar även på två aspekter där mobbningen går emot att vara en social institution. Dels att mobbningen saknar den inbyggda legitimitet som en social institution i regel har. Det vill säga att man i regel betraktar det institutionella handlandet och legitimerar det genom synen på vad som är rätt och orätt, normalt och onormalt, viktigt och oviktigt samt naturligt och onaturligt. Den andra aspekten är att en institution är också en slags kontinuitetsbevarande och en energibesparande lösning på ett problem. Denna lösning är svår att tillämpa på mobbning, då det är svårt att bevara en långsiktig och universell lösning på problemet, om det nu finns någon bra lösning.¹⁴

---

¹³ Eriksson, 9-10.

¹⁴ Ibid, 12-13.

3.2.1 Mobbingens arenor

Eriksson konstaterar att mobbingens arenor är breda, det vill säga att mobbing förekommer inte bara i skolan och i arbetslivet, utan även i hög utsträckning på fritiden, genom idrottsföreningar och andra fritidsaktiviteter. Det går med hjälp av den information och de erfarenheter som finns att säga att mobbing sker på ställen där man vistas under en lång eller obestämd tid, där man själv inte har valt vilka personer man har kombinerats ihop med samt där man inte har kunnat lämna arenan utan stora konsekvenser.¹⁵

Eriksson väljer att koncentrera sig på skolsituationen. Han menar att det finns fler skäl till detta, dels därför att skolan är den plats där det finns mest forskning kring mobbing gjord. Skolan är även det området man först kommer att tänka på när man hör ordet mobbing, dels därför att det är i skolan mobbing förekommer i stor utsträckning, och därför lättast att diskutera om. För att beskriva mobbing på skolan så måste vi först ta reda på vad en skola är för något socialt sett. Eriksson beskriver skolan som något flertydligt, i motsats till Dan Olweus som beskriver den som något entydigt. Eriksson ser på skolan som fenomen flertydligt genom tre aspekter.

Den första aspekten är att alla skolor är uppbyggda på samma sätt. Skolbyggnader ser likadana ut med stora klassrum, korridorer med skåpsystem, en matsal, nerklottrade toaletter och en skolgård. Skolan med dess skolgård brukar inte ses som en allmän plats, trots dess yttre karakteristika av en offentlig miljö.

Den andra aspekten är att skolan styrs som en organisation med en ledning i toppen. Ledningen består av rektorn, en studierektor, ett kansli och en detaljerad verksamhet. Vilka handlingar som är tillåtna och vilka som inte är det, vilka som är rekommenderade och förbjudna styrs av skollagen och lokala ordningsföreskrifter. Det är detta som Eriksson kallar det administrativa systemet.

Den tredje aspekten är den mest intressanta av de tre. Eriksson kallar dessa för informella eller sociala system. Det är en skola med en uppsättning av elever som är självorganiserade i olika grupperingar.

3.3 Hur yttrar sig mobbing

Mobbing kan pågå i veckor, månader eller till och med i år. Det är vanligast att mobbingen äger rum i den egna klassen.

Det finns tre olika beskrivningar av mobbing: *Psykisk mobbing*, *verbal mobbing* och *fysisk mobbing*

---

¹⁵ Eriksson, 26.

Psykisk mobbning:

Den här mobbningen är den vanligaste. Den är tyst och sker oftast så att ingen märker det, men det kan även vara grimaser, suckar, blickar som byts och en oerhörd tystnad när den mobbade säger något. Den mobbade blir oftast behandlad som luft. Den här klassas som den svåraste att upptäcka och den som tjejer använder sig mest av.¹⁶

Verbal mobbning:

Den här typen av mobbning håller tjejer på med, mer än killar. Man påpekar kläder, frisyr, lukt och utseende allmänt, bara för att hitta något fel.

Den verbala mobbningen är inte alltid lättare att upptäcka än den psykiska. Elakheter, hot och hån kan sägas tyst och bakom ryggen på lärarna eller andra vuxna personer.

Den här mobbningen är nedtryckande och kan ske exempelvis genom att: en tjej känner hot av en annan tjej som precis börjat i deras klass och för att göra henne impopulär så sprider hon ut rykten och hittar fel för att förlöjliga henne.¹⁷

Fysisk mobbning:

Den fysiska mobbningen är den lättaste att upptäcka. Blåmärken, sönderrivna kläder är några exempel på hur man kan upptäcka den.

Mobbarna slår, knuffar, nyper och håller fast den mobbade och utför andra elakheter.

Den är vanligast bland killar i de lägre åldrarna, och oftast ska knuffarna och nypen se ut som olyckshändelser, allt för att inte bli upptäckt.¹⁸

3.4 Elektronisk mobbning – Ett nytt socialt fenomen

Elektronisk mobbning eller e-mobbning som det även kallas, är ett nytt sätt att mobba på. Mobbningen som sker genom mejl, hemsidor och med mobiltelefonen är förödande för den mobbade och följer med offret överallt.¹⁹

”Elektronisk mobbning är när någon skickar hot eller kränkningar via sin mobil eller sin mejl upprepade gånger under en viss tid. Elektronisk mobbning är också när någon lägger ut ett foto på nätet utan att personen på bilden har gett sitt medgivande.”²⁰

¹⁶ Gunnar Höistad. *Mobbning: en bok om att förebygga, upptäcka och stoppa mobbning: en handbok* (Stockholm: Informationsförlaget, 1994), 41-46.

¹⁷ Ibid. 46-47.

¹⁸ Ibid, 47-50.

¹⁹ Webfinansers hemsida, *Mobbning sker via mejl och sms*.

²⁰ Aftonbladets hemsida, *Lovet skyddar inte mobbade*.

Elektronisk mobbning är ofta grövre än annan mobbning där mobbaren står öga mot öga med sitt offer, en anledning till detta kan vara att mobbaren känner sig anonym på nätet och kan därför ta i lite extra, utan att ta hänsyn till hur ledsen den andra personen blir. BRIS får många samtal och mejl från ungdomar som har blivit eller är utsatta för e-mobbning. Under 2005 hade BRIS 700 kontakter med barn och ungdomar som på något sätt blivit utsatta för den här sortens mobbning. BRIS generalsekreterare Göran Harnesk anser att mobiltelefoner borde förses med en varningstext, precis som varningstexten på bland annat cigarettpaketet.²¹

Kriminalinspektör Ulf Brännström, vid närpolisen i Vasastan i Stockholm, säger att om man blir avslöjad med att mobba genom elektronisk mobbning så finns det en risk för åtal då den som mobbar online gör sig skyldig till lagbrott. Domen kan variera beroende på ålder. Är man 15-18 år kan domen bli böter eller vård inom socialtjänsten och att betala skadestånd till den mobbade. Är man över 18 år så kan det i värsta fall bli fängelse.²²

Björn Sellström, kriminalinspektör vid en av Stockholmspolisens ungdomsrotlar, har som jobb att utreda lagbrott som ungdomar begått via Internet. Sellström tror att e-mobbningen kommer att öka, och ett stort problem vid utredningen av dessa brott är att de är väldigt svåra att utreda. Eftersom möjligheten till anonymitet är så stor på Internet är det svårt att spåra den som mobbar. Även den som mobbar med hjälp av mobil med kontantkort är svår att spåra. Sellström säger att om den som mobbar gör sig skyldig till lagbrott så är det än så länge ganska ovanligt att de som utövar elektronisk mobbning blir åtalade och dömda²³

Ing-Mari Larsson som arbetar på stödcenter för unga brottsoffer i Eskilstuna tycker att det verkar som att det är fler tjejer än killar som mobbar som gör sig skyldiga till e-mobbningen. Larsson anser att det är ett typiskt ”tjejbrott” som handlar om maktutövning, och det är även fler tjejer som utgör offren. Pia Törnstrand, socialarbetare i Stockholm tror också att det är fler tjejer som använder sig av e-mobbning och menar att när tjejer bråkar så är ryktesspridning en viktig ingrediens. Hon anser inte att ungdomarna i dagens samhälle är elakare än gårdagens, men ungdomarna idag har tillgång till en väldigt kraftfull teknologi som tillåter både tjejer och killar att överskrida gränser, utan att behöva stå för vad de gör. Törnstrand anser att det finns inget effektivare sätt att sprida elaka rykten än att använda sig av e-mobbning.²⁴

---

²¹ Webfinansers hemsida, *Mobbning sker via mejl och sms.*

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Dagens nyheters hemsida, *Förtal är förtal även på internet.*

3.4.1 LunarStorm - en ungdomssajt

LunarStorm är med sina dryga 1 000 000 medlemmar Sveriges största nätmötesplats, där de flesta är ungdomar mellan 10-20 år. 5 miljoner textmeddelanden skickas där varje dag. Det är därför viktigt för LunarStorm att ha skrivna lagar och regler som ska gälla för alla medlemmar, aktivt uppmuntra föräldrar och lärare att ha ögonen öppna och att ha en väl fungerande säkerhetspolicy. De har både förebyggande och direkta åtgärder. Det innebär till exempel att man vid registrering måste lämna namn, adress och personnummer. Varje medlem kan blockera utvalda medlemmar så man inte kan få textmeddelande från dem. Såd kallade ”popups” kommer upp på skärmen när man skriver ord som kan användas på ett sätt som strider mot tillämplig lag och/eller LunarStorms interna bestämmelser. Det otillåtna materialet raderas alltid. Denna lista med ”popups” ska uppdateras en gång i månaden. Följer man inte LunarStorms uppsatta regler och lagar kan användarkonto raderas, de kan även anmäla en användare till operatörer som i sin tur kan stänga ner Internetabonnemanget.

På LunarStorms hemsida finns även tips och råd om hur man ska agera om man blir trakasserad.²⁵

3.5 Mobbaren och mobboffret

Man vet egentligen inte varför mobbning sker men däremot så har det genom forskning dragits vissa slutsatser om vilka som mobbar och varför en individ blir mobbad.

En vanlig förklaring till varför någon blir mobbad är på grund av hur den personen ser ut, det vill säga yttre avvikelser. Olweus avvisar inte sambandet mellan yttre avvikelser och mobbning, men han menar att det yttre ser ut att spela en mycket mindre roll för uppkomsten av mobbningsproblem än vad man vanligen tror. Han tror att det som utlöser mobbning är de psykologiska skillnaderna människor emellan. Redan i sin tidiga forskning kom Olweus fram till att mobbning kunde uppstå ifall en ”hackkyckling” och en ”översittare” möttes.²⁶

Enligt Olweus undersökningar så har mobbaren oftast sämre skolresultat, och reagerar med större osäkerhet än vad som är normalt i sociala situationer. Mobbarens sociala bakgrund i familjen kan bestå av att förhållandet mellan dem själva och föräldrarna är kyligare än vad det brukar vara i familjer. Men det är såklart inte generellt i alla familjer.

---

²⁵ LunarStorms Hemsida, *Regler & villkor*.

²⁶ Björk, 24.

Andra allmänna kännetecken är att den som mobbar har en mer positiv attityd till våld än elever i allmänhet, de kan även ha ett starkt behov att trycka ner och bestämma över andra elever. De som mobbar är oftast starkare än sina kamrater och har en låg frustrationstolerans.

De kanske försöker framstå som tuffa och är aggressiva mot vuxna i allmänhet.²⁷

Olweus kom även fram till att en person som blir mobbad kan vara en socialt osäker person och ha en låg självvärdering.

De barn som reagerar med rädsla och hjälplöst raseri när de blir provocerade löper större risk för att bli mobbade. Eftersom mobbaren får en lustupplevelse av att mobba så söker sig mobbaren troligtvis till en person som ger maximal lustupplevelse.²⁸

Psykologen Leymann är inte av samma åsikt som Olweus. Han anser att personlighetsdragen och det yttre kommer i andra hand när det gäller att förklarar hur mobbning uppstår. Enligt Leymann kan vem som helst bli ett mobbningsoffer och vem som helst kan mer eller mindre frivilligt även se på när någon blir utsatt för mobbning utan att ingripa. Leymann anser att mer betydelsefullt är våra kognitioner, vilja, beredskap, livssituationer och våra möjligheter att klara av dessa. Det vill säga att vid nedsatt individuell förmåga så är risken för att bli mobbad större och när individens kognitiva bedömningsfråga fungerar som det ska så är risken för att bli mobbad liten.²⁹

För att mobbning ska uppkomma så krävs det också så kallade ”medlöpare”. Det finns två sorters medlöpare:

- Den ena är den som aktivt hjälper till att mobba.
- Den andra är den som vet att mobbningen pågår, fast medverkar inte själv, men gör å andra sidan ingenting för att stoppa det.³⁰

Medlöparna kan tyckas oskyldiga vilket de ibland är, men om de inte finns där och stöttar mobbaren genom att själva mobba eller som passiva medlöpare så står mobbaren där själv utan någon grupp, och att en person själv utför mobbning är inte speciellt vanligt.³¹ Det är svårt för en vuxen att veta om det är systematisk mobbning eller om det bara är oskyldig lek. Oavsett vilket så brukar andra barn samlas runt omkring för att titta på. Ett test är att närma sig situationen, och om det fortsätter så är det antagligen inte mobbning. Däremot kan man vara ganska säker på att det rör sig om mobbning om det hela upplöses stilla och lugnt när man närmar sig. Anledningen till detta är att både mobbaren och den

---

²⁷ Dan Olweus. *Mobbning bland barn och ungdomar* (Stockholm: Rädda barnen, 1999) 19-20.

²⁸ Roland Erling. *Att förebygga och bearbeta gruppvåld bland barn och ungdomar* (Arlöv: Liber förlag, 1983), 15-18

²⁹ Björk, 25.

³⁰ Olsson, 25.

³¹ Ibid. 24

mobbade vill försäkra den vuxne om att allt är som det ska. Mobbaren är rädd för att få skäll och den mobbade är rädd för att om han/hon skulle säga något så skulle det bli en ”hårdare smäll nästa gång”.³²

3.5.1 Gruppen och självbild

Den sekundära socialisationen sker efter barndomen och framöver i livet då andra tar över delar av det ansvar som familjen tidigare stått för. Några exempel på denna periods representanter är skolan, kamraterna, olika organisationer och massmedia.³³

Tonårstiden kallas även för ”Gängålder”. Kamraterna är viktiga och deras normer och värderingar tar över en del av familjens normer. Speciellt viktigt med kamrater är det för de ungdomarna som har familjeproblem. Gänget blir då en plats där man kommer ifrån hemmiljön.³⁴ Konflikter och svårigheter hemma kanske delas med vännerna som sedan försöker hjälpa till att lösa problemen, vilket resulterar i att vännernas och gruppens roll blir allt viktigare. Inom kamratgruppen har de oftast ett stort inflytande på varandra. Ibland kan gruppens dåliga inflytande leda till ett anti-socialt beteende. Ungdomarna påverkas oftast av de andra i gruppen då de uppmuntrar varandra att till exempel utföra vissa handlingar. Handlingar som utförs kan exempelvis vara att mobba någon.³⁵

Ens självbild består av de tankar och känslor som man har om sig själv. Självbilden är ett resultat av det sociala samspel som man har med andra. Psykologen William James hävdar att självbilden är beroende av våra relationer med andra. James menade också att dåliga relationer och isolering är en fara mot hela vår identitet. *Spegeljaget* är ett begrepp som innebär att så som andra uppfattar en uppfattar man sig själv. Det som är avgörande för hur man uppfattar sig själv är andras reaktioner på det egna beteendet, enligt sociologen George Mead och socialpsykologen Harry Sullivan. Att bli mobbad kan därför vara väldigt nedbrytande för mobboffret och en risk är att den mobbade börjar tro på vad mobbarna säger.³⁶

3.6 Killar och tjejers mobbning – finns det någon skillnad?

Om vi ska belysa genusperspektivet inom mobbning så är det fler killar än tjejer som mobbar, och det är även killar som utgör flertalet av offren. Enligt undersökningar som gjorts så var mobbade killar oftast under genomsnittet i fysisk styrka och deras skolprestationer var något under det normala. Mobbning är väldigt svårt att upptäcka, den sker sällan på skolgården och om den gör det så är det

---

³² Erling, 8-13.

³³ Anthony Giddens, *Sociologi* (Lund: Studentlitteratur, 2003), 42-43.

³⁴ Ingela Koljford, *Kvinnors drogbruk och lagbrott* (Lund: Bokbox Förlag, 2003), 183.

³⁵ John C Coleman, *Tonårpsykologi* (Lund: Liber Förlag, 1980), 106-109.

³⁶ Marianne Carlsson och Barbro Holmdahl, *Psykologiska utgångspunkter för vård och omvårdnad* (Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1992), 112.

oftast på ett mer undanskymt ställe, eftersom mobbarna är rädda för att bli upptäckta. Mobbningen är oftast dold, vilket är varför vuxna har svårt att upptäcka den.

Det kan ske efter lektionerna då små tjuvnyp utdelas i korridoren, och i trapporna och uppehållsrummet kan knuffar, krokben och andra dolda elakheter förekomma. Omklädningsrummet är ett ställe där mobbning kan äga rum. Skor och kläder kan doppas i toaletten och glåpord mot den mobbade kan förekomma.³⁷

När killar utför mobbning så är de oftast mer högljudda vilket gör den mer tydlig. Killar använder sig mer av verbal och fysisk mobbning, men den kan även innehålla subtila hot så som en illasinnad blick eller att menande slå knytnäven i handflatan. Om mobbningen upptäcks så är det vanligt att mobbarna använder sig av bortförklaringar som: "Vi skojade bara" eller "lite får man väl tåla".

Tjejer använder sig som sagt var mer utav psykisk eller tyst mobbning som den även kallas. Mobbningen kan vara mer indirekt och bestå av mer utstuderade metoder, till exempel genom kommentarer, blickar, manipulerande av kamratrelationer, det vill säga försöka ta vännen från någon. Men tjejer har de senaste åren även börjat ta efter killarnas mer aggressiva sätt att mobba, och det har blivit allt vanligare att tjejer hamnar i slagsmål med varandra.³⁸

3.7 Hur ska vi bemöta en person som blivit utsatt för mobbning?

Hur ska man som lärare, kompis, förälder etcetera bemöta den som blir mobbad?

Eva Larsson, som är grund-, gymnasie- och komvuxlärare, skriver i sin bok *Mobbad? Det har vi inte märkt* från 2000, att det är viktigt att bemöta den mobbade på rätt sätt. Det är oerhört viktigt att se till så att den drabbade själv får bearbeta det han/hon har varit med om, oavsett om det handlar om skuld känslor, brutna relationer, förhindrad skolgång eller förlorad tilltro till andra människor. Andra viktiga saker som Larsson poängterar är att som anhörig tänka på att inte ställa några krav om förlåtelse, inte komma med några moraliska värderingar, bortförklara eller undvika vissa saker. Krav som sådana är oftast omöjliga att uppfylla och får istället motsatt effekt och känslan av skuld ökar hos den som blivit utsatt. Vidare menar hon att det man däremot ska göra är att vara öppen och lyssna till den besvikelse och vrede som finns hos den drabbade. Genom att berätta om de smärtsamma händelser som den drabbade har blivit utsatt för sker en såkallad sorgprocess som kan leda till läkning. För att den som blivit drabbad ska våga öppna sig och berätta krävs att de vuxna tar över ansvaret.

---

³⁷ Karl Ljungström. *Mobbning i skolan. Ett kompendium om mobbning samt om mobbningsbehandling enligt Farstametoden* (Stockholm: Ordkällan/Pedaktiv, 1998)

8, 20

³⁸ Olweus, 12-13

Här menar Larsson att man ska ha i åtanke att det blir lättare att bära ansvaret om den skuld man tar på sig är konstruktiv. Ansvaret ligger hos den vuxne att samtala med mobbningsoffret. Skulden i sig betyder inte att man har begått något brottsligt utan skyldiga är de vuxna som inte har gett tillräckligt med omsorg till den drabbade. Omsorg i det avseende att den vuxne inte har sett, hört, lyssnat, förstått eller ingripit i tid etcetera.³⁹

När den drabbade blivit av med sina skuld känslor kan han/hon orka med att inse sanningen om vad som egentligen har hänt, att kompisarna har varit elaka eller att de med flit har skadat. I värsta fall behåller den drabbade skulden för att bevara lögnen om att kompisarna egentligen är snälla och att man förtjänade det.⁴⁰

3.8 Vad händer med en person som utsätts för mobbning?

När en individ utsätts för olika former av hot mot sin tillvaro tar vi till oss olika knep för att bevara vårt hopp. Hoppet om att få tillbaka tryggheten som fanns tiden innan man blev utsatt. Vi utvecklar därför knep eller strategier för att övervinna hinder eller förluster som ligger i vägen för vårt välmående och fria liv. Strategier är såkallade flykt och försvarsmekanismer, det har att göra med egentligen ett och samma fenomen nämligen

”människans sätt att tvångsmässigt använda vissa omedvetna metoder för att kunna handskas med omvärlden och hålla sin ångest på avstånd”⁴¹

Tre vanliga begrepp som förekommer vid mobbningsfall är *flykt*, *förnekelse* och *kontroll*. Eva Larsson beskriver och diskuterar dessa begrepp i sitt sammanhang. När ett barn blir utsatt för hot eller våld är det vanligt att han/hon flyr verkligheten.

Flykt genom dagdrömmar, fantasier, spel, filmer, skolk och droger är exempel på vanliga tillflykter som får en att tänka på annat än den onda verkligheten. Man låter andra känslor ta över och på så sätt hindrar man det onda att komma fram.

Ett annat sätt är att *förneka* verkligheten. Man förnekar de onda kompisarna och ser de istället som goda och hyggliga kompisar och istället ser sig själv som elak, konstig, äcklig etcetera.

Kontroll är ytterligare ett sätt för den drabbade att klara sig i situationen. Om situationen är sådan att man inte kan kontrollera de krafter som man plågas av kan man istället se till så man har kontroll på andra saker i det vardagliga livet. Det kan vara kontroll av sin kropp, sitt ätande, sin vikt, sina rutiner

---

³⁹ Eva Larsson. *Mobbad? Det har vi inte märkt!* (Stockholm: Liber AB, 2000) 146-147.

⁴⁰ Ibid, 147.

⁴¹ Ibid, 164.

etcetera. Lyckas man ha kontroll över sig själv, kan man så småningom tänkas klara av det yttre kaoset som drabbar en genom mobbning.⁴²

Den person som blir utsatt för mobbning i form av hot och angrepp av olika slag lider ofta av stress. Följder och efterverkningar kan till och med gå så långt till att likna det posttraumatiska stressyndromet.⁴³ (Posttraumatiska stressyndromet är ett allvarligt ångesttillstånd som kan uppkomma hos personer som utsatts för någon traumatiskt händelse.)⁴⁴

Det behöver inte som vi ofta tror vara enstaka fall av hot och okontrollerade händelser utan mer den mobbning som kan ha pågått över en längre period som utlöser detta ångesttillstånd. Det handlar ofta om barn som utsätts för fysiska eller psykiska övergrepp.⁴⁵

Undersökningar har visat att en person som blir utsatt för mobbning minskar sin förmåga till inläring. Befinner man sig i en pressad situation där man blir utsatt för kränkningar av olika slag blockas koncentrationen. Elever som är rädda, arga eller deprimerade har svårt att lära sig något då känslor blockeras av just rädsla, ilska och depression.

När en person blir utsatt för mobbning är det inte ovanligt att man börjar se sig själv som värdelös och oduglig och har man såna låga tankar om sig själv är det lätt att man misslyckas med det man försöker med. Känslan av att hela tiden misslyckas, leder i många fall till att den som mobbas börjar skolka, missa prov och redovisningar för att slippa uppmärksamheten.⁴⁶

Kjell R Nilzon som är psykoterapeut, diskuterar att det är skillnad på hot och hot. Det finns dolda hot och det finns öppna hot. De öppna hoten får ofta till följd att människor får kamp och flyktreaktioner. Dessa reaktioner kommer helt naturligt utan någon som helst tanke bakom, som tillexempel vid rån. Däremot är de dolda hoten, som inte är direkt uttalade eller utagerade i handling, svårare att hantera. Här kommer den tysta och den psykiska mobbningen in. Vanliga reaktionssätt vid de dolda hoten är otrygghet, rädsla, försvarsreaktioner och flykt.⁴⁷

---

⁴² Ibid, 149.

⁴³ Larsson, 148.

⁴⁴ Passer Smith. *Psychology the science of mind and behavior* (Europe: Mc Graw-Hill Education, 2003) 516.

⁴⁵ Larsson, 148.

⁴⁶ Ibid, 150-151.

⁴⁷ Kjell R Nilzon. *Hot och våld i skola och samhälle* (Falköping: Elanders Gummesson, 2005) 9.

4. ÅTGÄRDER MOT MOBBNING

4.1 Lagar

Sverige omfattas av flera lagar mot diskriminering och kränkande behandling av en annan människa. Gällande mobbning så är lagen entydig, mobbning ska inte förekomma i skolan.

”Skollagen (1985:1100) slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö (1 kap. 2 och 9 §§).”⁴⁸

Kränkande handlingar och beteende ska aldrig accepteras på en skola oavsett om det kommer från elever, lärare eller rektorer. Skolledningen har ansvaret tillsammans med exempelvis elevskyddsombuden att visa och vara tydliga att skolan inte tolererar att någon kränks eller blir mobbad. I Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kränkande behandling i arbetslivet (AFS 1993:17) ställs det krav på att arbetsgivaren ska planera och organisera verksamheten så att all kränkande särbehandling förebyggs och motverkas och att den som är utsatt för denna behandling snabbt ska få hjälp och stöd.⁴⁹

1 april, 2006 införde Riksdagen en ny lag som förbjuder diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Syftet med den nya lagen är att förtydliga skolans ansvar när det gäller att garantera alla elevers trygghet i skolan. Ingen får diskrimineras på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder. Alla barn och ungdomar omfattas även av ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling, så som mobbning. Barn och elever får även förbättrade möjligheter till skadestånd genom den nya lagen när de blivit utsatta för diskriminering och annan kränkande behandling. Det är skolans ansvar att se till att stoppa mobbningen och förhindra fortsatt kränkning, skadestånd kan utgå om de inte följer den nya lagens bestämmelser.⁵⁰

4.2 Farstametoden - en antimobbningsplan

Ingen elev skall behöva gå till skolan och vara rädd för att bli trakasserad. Detta kräver ett medvetet arbete på varje skola för att förebygga, upptäcka och åtgärda mobbning.

---

⁴⁸ Skolverkets Hemsida, *SKOLFS 1994:2*.

⁴⁹ Arbetsmiljöverkets Hemsida, *Kränkande särbehandling, mobbning*.

⁵⁰ Skolverkets Hemsida, *Vad innebär den nya lagen om förbud mot all kränkande behandling?*

Farstametoden är en anti-mobbningsplan som är utvecklad av Karl Ljungström, lärare på mellanstadiet i Farsta.

Versionen nedan är en kraftig förenkling av ett typfall som i verkligheten kan skilja sig avsevärt och framför allt mer invecklat eftersom planen måste anpassas till hur länge och hur grov mobbning det rör sig om.

- Det börjar med att skolan får reda på att en viss elev troligen blir mobbad. Inom behandlingsteamet (brukar variera vilka som är med där) pratar man med varandra och bestämmer hur man skall arbeta med situationen. Är det mobbning? Vilka är mobbarna?
- Sedan så har behandlingsteamet ett försiktigt samtal med den drabbade. Vad har hänt? Hur ofta? Vilka är inblandade?
- Och så en dag när alla mobbarna finns i skolan, kallas dem in en i taget till samtal där de upplyses om att man vet att de mobbar och att man ser mycket allvarligt på situationen. Sedan begär man att mobbningen omedelbart måste upphöra.
- Om nödvändigt så upprepas dessa 5-10 minuter samtalen dagen efter och man pratar vidare om mobbningen
Efter två veckor har man ett uppföljningssamtal med mobbarna för att se hur det har gått.

Något som är viktigt är att mobbarna inte vet om att samtalen ska äga rum, för de kan då bygga upp ett försvar tillsammans.⁵¹ Enligt Farstametoden ska föräldrarna till mobbarna och den mobbade inte kontaktas direkt eftersom de blir chockade och reagera oftast i panik och på det sättet kan de förstöra skolans planer och åtgärder som skolan har.

Mobbningsoffrets föräldrar ska däremot kontaktas och informeras så fort situationen tillåter.⁵²

4.3 Elevstödjare

Under intervjuerna med kuratorerna och eleverna i Landskrona så framgick det att så kallade elevstödjare/elevkamratstödjare var en av deras främsta resurs i arbetet mot mobbning. Därför har vi valt att kort redogöra för dem.

Eftersom elever oftast är de första att upptäcka ett problem, så har många skolor valt att utbilda 3-5 elever från varje klass till så kallade elevstödjare.

Elevstödjare kan tillämpas på alla skolstadier, men deras uppgifter måste anpassas efter deras ålder och skolgång. Att vara en elevstödjare innebär först och främst att vara en god förebild när det gäller

---

⁵¹ Ljungström, 20-24.

⁵² Ibid.

att sköta sin skolgång och att vara en bra kompis. Elevstödjares uppgifter kan variera från att hämta kompisar och se till att de kommer till skolan, läxläsning eller kanske dra igång någon fritidsaktivitet. Men en av deras viktigaste uppgifter är att säga ifrån ifall någon blir mobbad eller diskriminerad. Uppgifterna kan vara svåra att utföra och därför får de elever som valts ut av skolan/klassen en internatutbildning som innefattar en ledarutbildning samt handledning. Under internatutbildningen så utvecklar eleverna förmågan att diskutera och samarbeta. De får även känsla för demokratiska värden, empati och respekt för sina medmänniskor. Det finns flera organisationer som är ute bland skolorna och föreläser om hur man arbetar mot mobbning och sedan har dessa elevstödjareutbildningar. Hassela och Friends är två av dessa.⁵³

5. ORGANISATIONER MOT MOBBNING

5.1 Friends

Det finns många organisationer som arbetar med att förebygga mobbning. En av dessa organisationer är Friends.

Friends grundades 1997 av Sara Damber, som själv blivit utsatt för mobbning och fick mobbningen att upphöra då en kille i hennes dåvarande klass sa till de andra. Detta är en anledning till varför Friends tror på kompisstödjarearbete och att elever är viktiga, och att alla kan göra något. Idag är Friends den största organisationen i Sverige som arbetar mot mobbning. Friends huvudkontor ligger i Stockholm men sedan ett år tillbaka öppnades ett andra kontor i Göteborg. Friends hade i april 2005 utbildat över 16 000 kompisstödjarare på cirka 700 skolor runt om i Sverige. Friends har cirka 20 föreläsare som varje dag är ute på cirka sex skolor parallellt i landet och hjälper skolorna i arbetet mot mobbning.⁵⁴

Deras vision är bland annat att alla barn och ungdomar har rätt till en vän, de ska slippa bli mobbade och få leva ett tryggt liv utan en klump i magen. Friends åker ut i skolorna och föreläser för att utbilda barn och vuxna i förebyggande arbete mot bland annat mobbning. Genom föreläsningarna så ger Friends skolorna kunskap och verktyg för att få igång ett långsiktigt arbete mot mobbning.⁵⁵

När Friends besöker en skola för att förebygga mobbning och annan kränkande behandling, så krävs det en genomtänkt organisering av arbetet på skolan. Därför startar Friends alltid arbete i en ny skola i tre moment och avslutar med att följa upp, utvärdera och nyutbildar.⁵⁶

---

⁵³ Hassela Göteborgs Hemsida, *Elevkamratstöd*.

⁵⁴ Friends Hemsida, *Historik*.

⁵⁵ Ibid, *Vision*.

⁵⁶ Friends Hemsida, *Arbetsätt*.

Friends börjar med att **utbilda personalen**:

För att skapa ett långsiktigt arbete mot mobbning på en skola, får samtliga i personalen en utbildning för att bland annat förnya deras kunskaper kring mobbning och skapa ett gemensamt ställningstagande. Friends lär ut hur man kan skapa ett bra förebyggande arbete genom ett aktivt elevengagemang.

Sedan är det dags för alla **elever** att **informerar**. Syftet med detta är att väcka engagemang och känslor, avslöja fördomar, skapa gemensamma värderingar/normer för skolan och skapa en plattform för kompisstödarna att arbeta utifrån. Informationen följs av en diskussion i varje klass med den egna klassföreståndaren, efteråt ska klassen anonymt rösta fram två kompisstödare/elevombud.

Nu ska Friends **utbilda de elever** som valts ut av deras klass.

Kompisstödjarutbildning/Elevombudsutbildning sker under en heldag med de 24 förtroendevalda eleverna. Utbildningen ska ge kunskap om mobbning och även hur man arbetar för att förebygga det. Utbildningens form kan variera beroende på vilken ålder ungdomarna har. Efter att Friends är färdig med utbildning av både personal och elever så har de **uppföljning** med återträffar, Friendsdagar och nyutbildningar.⁵⁷

5.2 Rädda Barnen

Rädda Barnen är en politisk och religiöst obunden folkrörelse. De har cirka 85 000 medlemmar i drygt 28 distriktsförbund över hela Sverige.⁵⁸

Rädda Barnen har under många år arbetat med att förebygga mobbning och annan kränkande behandling i bland annat skolan. De ställer krav på dem som har ett övergripande ansvar, det vill säga kommunen, skolverket och regeringen, att se till att inget barn utsätts för någon form av kränkande behandling. Allt deras arbete utgår från FN:s Barnkonvention.

En gång varje år genomförs Rädda Barnens Barnrättsvecka i skolor runt om i landet. Skolorna arbetar då aktivt med Barnkonventionen och tar upp olika problemområden. Mobbning och diskriminering är två områden som betonas. Genom denna vecka har de fått många skolor att organiserat börja arbeta förebyggande mot mobbning genom olika tekniker. Det kan handla om att införa ökad elevdemokrati, gula varningskort för den som säger kränkande ord och regelbundna möten om klimatet på skolan. Metoderna har visat tydliga resultat på att mobbningen minskat markant med hjälp av dessa tekniker.⁵⁹

---

⁵⁷ Friends Hemsida, *Arbetsätt*

⁵⁸ Rädda Barnens Hemsida, *Vår Organisation*.

⁵⁹ Rädda Barnens Hemsida, *Vad vi gör*.

6. PRESENTATION AV EMPIRI SAMT ANALYS

6.1 Presentation av intervjupersonerna

Vår första och andra intervju ägde rum på två av Landskronas högstadieskolor där vi intervjuade deras kuratorer, som vi har valt att kalla Anders och Bo. Anders är kurator på skola A och Bo är kurator på skola B. Anledningen till varför vi valt att ”döpa om” kuratorerna är för att det ska vara så anonymt som möjligt, därför kan vi inte heller avslöja skolornas namn.

Vi genomförde även två gruppintervjuer med elever från en av högstadieskolorna i Landskrona. Det var en tjej- och en killgrupp med tre elever i varje. Vi började med tjejgruppen där två av dem gick i årskurs 9 och den tredje i årskurs 8. Därefter tog vi en kort paus och sedan träffade vi killgruppen och även där var det två från årskurs 9 och en från årskurs 8. Vi väljer även här att använda oss av fingerade namn på eleverna för anonymiteten och för att det lättare ska kunna läsas. Tjejerna har vi valt att kalla Yasmina, Karin och Sarah och killarna Benjamin, Amin och Stefan. Efter dessa intervjuer genomförde vi en intervju med en områdeschef som jobbar inom Barn- och ungdomsnämnden, henne har vi valt att kalla Sonja, även denna gång på grund av att skydda våran intervjupersons identitet.

6.2 Kuratorerna

6.2.1. Skolornas arbetsplan mot mobbning

På frågan hur skolan arbetar för att förebygga mobbning så svarade både Anders och Bo att de inte följde någon specifik anti mobbningsplan. Anders berättade att lärarna däremot har uppgiften att ingripa och förebygga mobbning. Bo berättade att skolan har en arbetsplan mot mobbning men ingen specifik anti-mobbning plan såsom Farstametoden, däremot så har man plockat det ”bästa” ur flera olika anti-mobbningplaner.

I arbetsplanen på skola B finns det en plan för hur man går tillväga när man upptäcker mobbning. I första hand pratar Bo med den som blir mobbad och de som mobbar, föräldrarna till båda parterna kontaktas lite senare. Bo berättade att under hans arbetsår på skolan så har han inte varit med om så många mobbningsfall då föräldrarna har behövt bli inkallade på möte. Bo kallar i första hand in den mobbade för ett samtal för att ta reda på vilka som mobbar. Får han då reda på att det är de ”busiga killarna” på skolan så anser Bo att det är den bästa lösningen för honom eftersom han vet att dem kan han påverka.

Arbetsplanen mot mobbning på skola B liknar väldigt mycket Farstametoden som presenteras av Karl Ljungström. I Farstametoden kallas även den mobbade in först och sedan mobbarna.

Enligt Farstametoden ska föräldrarna till mobbarna och den mobbade inte kontaktas direkt, och även det stämmer in på skola B:s arbetssätt då föräldrarna kontaktas i ett senare skede.

Anders berättade att de ingriper först efter att de konstaterat att det rör sig om mobbning, då kontaktas föräldrarna och oftast så har den mobbades föräldrar redan en viss kontakt med skolan och har märkt eller vet om mobbningen. Föräldrarna kallas till skolan för möte där de blir informerade om mobbningen, detta gäller även mobbarens föräldrar. Skolan har även en uppföljning två tre veckor efteråt, då går de igenom om det skett några förändringar.

Bo ser även en skillnad i hur killar och tjejer utför mobbning. Han anser att det är värre när det är tjejer som mobbar, för det är mer bakom ryggen och svårare att reda ut. Men han anser att det börjar jämnas ut sig mellan killar och tjejer då tjejer nu är mer öppna i sitt mobblande.

Skillnaden mellan killar och tjejers mobbning bekräftas av Höistad, som är en ideligen engagerad utbildare och föredragshållare inom ämnesområdet mobbning. Höistad menar på att tjejer använder sig mer av psykisk mobbning vilket gör det svårare för lärare, föräldrar och andra elever att upptäcka den.

6.2.1.1 Elevstödjare

Både Anders och Bo berättade att en av skolornas största insatser mot mobbningen är startandet av så kallade elevstödjare.

Anders ansåg att elevstödjare är bra att ha eftersom personalen på skolan inte kan se allt och alltid upptäcka den mobbning som pågår. Skola A har en elevstödjare i varje klass, förutom i årskurs 9 där de har två elevstödjare i varje klass. Elevstödjarnas uppgift är att förebygga och förhindra mobbing, och vara ett förlängt öga och öra i skolan. Elevstödjarna väljs ut av klassen. Läraren har även en viktig roll att se till att rätt person blir utvald. Men detta utväljningssystem vill skolan förändra genom att eleverna får söka till tjänsten som elevstödjare.

Skola B verkar även vara mer organiserade med hur de arbetar med elevstödjarna.

Elevstödjarna består av elever som arbetar mot mobbning, skolan har en grupp på högstadiet.

Däremot så träffas elevstödsgruppen en gång i veckan och går igenom om det är någon elev som blivit utsatt för mobbning. Allt som tas upp på mötet är sekretessbelagt och det har varje elevstödjare skrivit under ett kontrakt på.

Skola B har en mer uppdaterad version av elevstödjarna då de redan har ett nytt ansökningssystem för elever som vill bli elevstödjare. För att bli en elevstödjare på skola B så måste man ansöka om den platsen, och det gör man genom att skriva en motivation till varför man vill bli det, och även ha en referens från en lärare som intygar att man är lämplig som elevstödjare. Sedan kallar kuratorn och

en lärare in eleven på en intervju. Skolan strävar efter att ha 9-12 elevstödjare i årskurs 6-9. Missköter man sig får man sluta. Att få ”sparken” som elevstödjare om man missköter sig är ett bra beslut av skola B annars skulle skolan gå emot innebörden med att vara elevstödjare enligt organisationen Hasselas regi. Enligt Hassela ska en elevstödjare vara en god förebild och sköta sig i skolan och vara en bra kompis.⁶⁰

Anders och Bo tycker båda att systemet med elevstödjare fungerar bra, och vad de har hört så förekommer det väldigt lite mobbning på skolorna.

Ett stort problem med mobbning som författaren Gunnar Höistad och många andra mobbningsexperter menar, är att mobbning oftast sker i det dolda, och därmed inte alltid så lätt att upptäcka. När kuratorerna säger att de upplever väldigt lite mobbning på deras skola så behöver det inte innebära, att bara för de inte hör talas om den, så finns den inte. Höistad menar på att den vanligaste formen av mobbning är den psykiska och den är även den svåraste att upptäcka.⁶¹ Eriksson talar om mobbning som något man tar avstånd ifrån⁶², vilket är möjligt att kuratorerna gör när de påstår att det förekommer väldigt lite mobbning på deras skolor.

6.2.2 Kuratorernas definitioner av mobbning

Efter att Anders berättade att de ingriper först efter att konstaterat att det rör sig om mobbning kom vi in på kuratorernas definitioner av mobbning. Anders definition är:

”Mobbning är det ju inte när det bara händer en gång”

Bos definition kom fram under belysandet av könsskillnader mellan tjejer och killar, därav ordet ”tjej” i hans definition av mobbning nedan:

”Om det ska vara väldigt klar mobbning så är det en tjej som är utsatt utav många, och den situationen är så ovanlig egentligen, och det är då man får ta den här jargongen med föräldrar och allting”

Anders nämner att mobbning är det om det sker mer än en gång, och Bo tar upp situationen ”alla mot en” som en benämning av mobbning. Dan Olweus definition av mobbning speglar både Anders och

---

⁶⁰ Hassela Göteborgs Hemsida, *Elevkamratstöd*.

⁶¹ Höistad, 41-46.

⁶² Eriksson, 9-10.

Bos definition och de kan mycket väl ha blivit inspirerade av Olweus definition någon gång under deras arbetsliv.

”Mobbning föreligger då en person upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för negativa handlingar från en eller flera andra personer...”⁶³

6.2.3 Kuratorernas arbetssätt

Både Anders och Bo berättade att de arbetar mycket ute bland eleverna. Anders berättade att eftersom hans kontor ligger i rasthallen så är han oftast den första som hör något. Han säger sig själv vara mer känslig än eleverna och uppfattar mer som mobbning än vad eleverna gör. Pratar man med någon som sagt något kränkande till någon annan så har det oftast enligt eleven handlat om ett skämt.

I ett sådant fall kan det nog vara väldigt svårt att avgöra ifall det rör sig om mobbning eller inte. Litteraturen styrker att ifall mobbningen skulle upptäckas så är det väldigt vanligt att mobbarna kommer med bortförklaringar och hävdar att det var på skämt.⁶⁴

Vanliga mobbningsorsaker kan enligt Bo vara hur man är klädd, ser ut, eller hur man betar sig, och han anser att eleverna på skolan har rätt så mycket overseende med var man kommer ifrån och hur man är klädd.

Olweus har i sina undersökningar kommit fram till att de yttre avvikelserna inte är den primära orsaken till varför en individ blir mobbad eller utsatt för annan kränkande behandling. Så en individs klädsel eller utseende som Bo lade fram som möjliga orsaker, är en av de vanligaste ”myterna” gällande varför en individ blir mobbad. Däremot så sa Bo även att en individ kunde bli utsatt för mobbning på grund av dennes beteende. Det är vad Olweus även kommit fram till, att det är en individs personlighetsdrag så som ängslighet och tillbakadragenhet som gör denne till ett möjligt ”offer”.⁶⁵

6.2.4 Skolans arbete sedan den nya lagen

I och med att en ny lag mot mobbning instiftades 1 april, 2006 så var det väldigt intressant för oss att fråga kuratorerna ifall skolorna gjort några förändringar i deras system att arbeta mot och förebygga mobbningen på skolan. Anders berättade att den nya lagen inte inneburit några förändringar i deras

---

⁶³ Høiby, 11.

⁶⁴ Olweus, 12

⁶⁵ Björk, 24

arbete mot mobbning, endast några justeringar där det behövts, och han trodde inte det skulle bli några större förändringar i framtiden heller.

Skola B har även dem inte gjort några förändringar sedan den nya lagen instiftades, men de har uppmärksammat den. Bo säger att det inte har varit aktuellt med några förändringar än, men att de är väl medvetna om att den nya lagen finns. Skolan har däremot gått ut bland eleverna och informerat dem om den nya lagen.

Den nya lagen som instiftades innebär att alla barn och ungdomar har lagen på sin sida och de har större möjligheter till skadestånd ifall de blivit utsatta för mobbning. Skolan har ett stort ansvar gällande att förhindra mobbning på skolan, och det är det ansvaret den nya lagen vill förstärka.⁶⁶ Både Anders och Bo är medvetna om den nya lagen och vad den innebär, rektorn har haft möte med personalen på skolorna för att även informera dem om den nya lagen och deras skyldigheter.

6.2.5 Skolorna och den elektronisk mobbning

När vi frågade kuratorerna om den elektroniska mobbningen berättade Anders att han inte märkt av den, men hört talas om e-mobbning, men att den antagligen är väldigt vanlig och flyter ihop med fritiden och därför kan den nog vara väldigt svår att upptäcka. Han tror även att den kommer bli vanligare med åren. Bo var väl medveten om den elektroniska mobbningen på grund av att det förra året blev det massor av bråk mellan eleverna, och när eleverna blev intagna på samtal om varför de var så arga på varandra så visade det sig oftast att de hade mejlat kränkande saker till varandra. Bo berättade även att elever har visat honom utdrag från mejlen som de har fått, och i de lite grövre fallen så har föräldrarna blivit inkallade.

Enligt BRIS så är den elektroniska mobbningen ett stort problem. En anledning till det är att den är grövre än den vanliga mobbningen. Mobbaren behöver inte stå för det han eller hon säger utan kan ta i lite extra utan att behöva tänka på den mobbades känslor.⁶⁷ Det var bland annat det som Bo berättade för oss. Eleverna hade blivit arga för saker de skickade till varandra, saker de antagligen inte hade sagt öga mot öga.

Skola A och B har inget säkerhetssystem i datasalen, och sajter som lunarstorm och msn är inte spärrade. Däremot finns det vissa datasalsregler som eleverna måste följa. I skola A:s datasal sitter det alltid en vuxen, och i skola B har de inte speciellt många datorer men eleverna är alltid

---

⁶⁶ Skolverkets Hemsida, *Vad innebär den nya lagen om förbud mot all kränkande behandling?*

⁶⁷ Webfinansers hemsida, *Mobbning sker via mejl och sms*

övervakade på de få datorer som finns. Bo tror inte det spelar någon roll hur många datorer en skola har, för han tror inte den elektroniska mobbningen sker på skolans datorer utan att det sker hemifrån, och att det kan vara en av anledningarna till varför den är så svåråtkomligt, och som det ser ut nu så kommer den elektroniska mobbningen nog att öka.

Bo och Anders tycker att den elektroniska mobbningen är fruktansvärd och vet inte riktigt hur man kan förebygga den.

Genom att de ungdomar som utövar e-mobbning har en stor möjlighet till att vara anonyma så är det svårt att spåra dem. Björn Sellström, kriminalinspektör vid en av Stockholmspolisens ungdomsrotlar som arbetar med att utreda lagbrott som ungdomar begått över internet, menar på att den elektroniska mobbningen kommer att öka.⁶⁸ Detta bekräftar det som både Anders och Bo tror. Även om det endast är Bo som har varit i kontakt med den elektroniska mobbningen så anser båda att den är svåråtkomlig för att ungdomarna kan utöva den hemifrån.

Sellström menar även att de som mobbar med hjälp av mobil med kontantkort är svåra att spåra. När vi frågade kuratorerna om de märkt av mobbning via mobilen så svarade Anders att han anser att mobbning via mobilen inte är så vanligt, och eleverna på skolan tillåts att ha med och på mobilen under skoltiden. Han tror även att intresset för mobiler har minskat på sistone. Bo har inte heller märkt av mobbning via mobilen, däremot har han sett bilder eller videoinspelningar där någon gör något som sedan skickas runt med hjälp av mobilen, men bilderna och videoinspelningarna har inte varit på någon elev som går på skolan. Ingen av dem kunde komma på någon bra förebyggande insats mot mobbning via mobil.

En åtgärd mot e-mobbning med hjälp av mobil är enligt BRIS generalsekreterare Göran Harnesk att mobiltelefoner borde förses med en varningstext. På det sättet kan i alla fall ungdomarna och föräldrarna varnas om mobbningen som pågår med hjälp av mobilen, och på det sättet bli lite mer uppmärksammade på problemet.⁶⁹

6.2.6 Följder av mobbning

Ett återkommande problem med mobbning är de följder som uppstår vid mobbning. Vi frågade därför kuratorerna vilka följder och reaktioner de har sett hos ungdomar som blivit utsatta för mobbning.

---

⁶⁸ Dagens nyheter hemsida, *Förtal är förtal även på internet*

⁶⁹ Webfinansiers hemsida, *Mobbning sker via mejl och sms.*

Både Anders och Bo berättade att de vanligaste reaktionerna hos elever som blivit mobbade är att de blir ledsna, deprimerade, stressade och skolkar eftersom de inte vill gå till skolan.

Läraren Eva Larsson styrker detta och menar på att en person som blir utsatt för mobbning i form av hot och angrepp av olika slag ofta lider av stress. I de värsta fallen kan följderna leda till det posttraumatiska stressyndromet.

Andra följder av mobbning kan enligt Larsson vara inlärningssvårigheter och koncentrationssvårigheter, vilket kan innebära att man inte klarar av att hänga med i skolan lika bra. Det är inte ovanligt att man som mobbad börjar se sig själv som värdelös och oduglig och har man såna låga tankar om sig själv är det lätt att man misslyckas med det man försöker, vilket kan leda till att man börjar skolka.⁷⁰ Alla dessa symtom stämmer in på de reaktioner och följder som Anders och Bo märkt på elever som blivit utsatta för mobbning.

Anders menar däremot att är det första gången man blir utsatt för kränkningar så är det inte säkert man tar åt sig på samma sätt och är man stor och stark kanske man till och med slår tillbaka. Anders säger att hur man reagerar är väldigt individuellt.

Psykiateren Kjell R Nilzon diskuterar olika hot och reaktionerna av dessa. Följderna vid ett öppet hot är att människan får kamp och flyktreaktioner. Anders pekar på en kampreaktion. Eleven blir kränkt för första gången och reagerar med att slå tillbaka det vill säga att "kämpa".

6.2.7 Skolornas samarbete

Vid frågan om skola A har något samarbete med någon organisation så berättade Anders att de inte har något samarbete, eller är med i något av de projekten som pågår runt om i landet, men att materialet finns tillgängligt på skolan.

Skola B har samarbete med Rädda barnen och de har varit på skolan, och håller bland annat i en tjejgrupp på skolan. Men de har inget samarbete med Rädda Barnen gällande mobbning och inget samarbete med organisationer så som Friends.

Skolorna skulle kunna utveckla ett samarbete med exempelvis Rädda Barnen för att förebygga mobbning. Speciellt skola B som redan samarbetar med Rädda Barnen i andra syften. Rädda Barnen har nämligen under många år arbetat med att förebygga mobbning och annan kränkande behandling ibland annat skolorna i Sverige.⁷¹

---

⁷⁰ Larsson, 150-151.

⁷¹ Rädda Barnens Hemsida, *Vad vi gör*.

Genom elevstödjarverksamheten har de båda skolorna samarbete med andra skolor i kommunen, exempelvis en gemensam utbildning för elevstödjare. Skolan B försöker ha mer samarbete med Ungdomshuset Nova, de har bland annat ett nätverksmöte en gång i månaden där även polisen är närvarande, men Bo tycker de skulle kunna samarbeta mer. Skola A är även med på det nätverksmötet med Ungdomshuset Nova, men Anders ser inget direkt behov att utöka deras samarbete med Ungdomshuset Nova då han menar att eleverna på hans skola inte besöker Nova.

6.3 Eleverna

6.3.1 Elevernas syn på begreppet mobbning

Vi började med att fråga eleverna hur de själva ser på begreppet mobbning och vad det innebär. Alla i tjejgruppen var överens om att mobbning är när någon blir retad flera dagar i rad. Men Yasmina påpekade att det inte är mobbning att kalla någon hora eller bitch, utan då handlar det om kränkning och kränkning är inte mobbning menar hon.

”Kränkning är fula ord, att man trycker ner någon. Mobbning är mer om man inte har fina kläder och blir retad för det”⁷²

Här kommer den verbala mobbning i uttryck, då tjejerna menar att det inte är mobbning att kalla någon vid fula namn. Utan att det handlar om hur man ser ut och bli retad för det och inte så mycket om hur man betar sig. Det är alltså enligt tjejerna klädstil, utseende och hårfärg som påverkar om man blir mobbad.

Amin från årskurs 9 säger även han att det inte är mobbning att kalla någon hora vid ett flertal tillfällen. Utan mobbning är att i grupp hoppa på någon ensam person och slå och sparka honom. Begreppet ”gängåldern” som utspelar sig i tonåren kan här ses som en negativ faktor, då ungdomarna ofta påverkas av de andra i gruppen då de uppmuntrar varandra att till exempel utföra vissa handlingar. Handlingar som utförs kan exempelvis vara att mobba någon.⁷³

Vidare säger Amin att det är på grund av beteende som någon blir mobbad. Han menar att är det en kille som betar sig på ett visst sätt, lite udda så där kan han bli retad för det. Stefan från årskurs 8 tillägger att det också kan vara på grund av vart man kommer ifrån alltså vilken bakgrund man har.

---

⁷² Yasmina, åk.9

⁷³ Coleman, 106-109.

6.3.1.1 Mobbaren

Anledningar till varför man mobbar är många, och det går inte att säga att det stämmer överens på alla som mobbar.

Karin säger att en anledning till varför man mobbar kan vara att man mår dåligt hemma, att det inte finns någon trygghet där. Dan Olweus styrker det Karin säger då hans undersökningar visat på att mobbarens sociala bakgrund i familjen kan i vissa fall bestå av att förhållandet mellan dem själva och föräldrarna är kyligare än vad det brukar vara i familjer.

Vidare säger Karin att det även kan bero på gruppsyck, man vill ju inte hamna utanför och så vill man kanske höras och visa sig cool. Det håller de två andra tjejerna med om, och Sarah tillägger att det också kan handla om att vara rädd för att själv bli utsatt. På så sätt kanske man börjar mobba någon annan, för att man själv är så osäker. Hon säger även att man är alltid medveten om vad man gör, man vet att man gör illa en annan person när man mobbar.

Även killarna håller med om att man ibland mobbar för att man själv är rädd för att man ska bli mobbad. Amin säger att man går på de svaga, alltså de behöver inte vara svaga fysiskt utan mer psykiskt svaga, och Benjamin tillägger att man ofta går på dem som är yngre.

6.3.1.2 Killar och tjejers mobbning

Forskning visar på att det är skillnad på hur killar och tjejer mobbar, killar använder i större utsträckning den fysiska mobbningen medan tjejer använder den psykiska och den verbala mobbningen.

Benjamin och Amin är överens om att det inte finns någon skillnad på hur killar och tjejer mobbar. Stefan däremot menar att killar är mer hårda och aggressiva. För tjejerna fanns det en stor skillnad på hur killar och tjejer mobbar, de menar också att killar är mer hårda och grova i sitt sätt att mobba. Yasmina säger att killar är mer detaljerade, om det är någon tjej som de inte tycker om så är de oftast i grupp och hoppar på henne och verkligen visar att de inte gillar henne med både elaka ord och ett aggressivt sätt.

Tjejer kan mobba mer själva genom att bara ignorera varandra, men killar mobbar nästan aldrig någon själv. På grund av detta är det enligt Yasmina jobbigare för en tjej att bli mobbad av killar än av tjejer.

Men som Dan Olweus hävdar har tjejer de senaste åren även börjat ta efter killarnas mer aggressiva sätt att mobba, och det har blivit allt vanligare att tjejer hamnar i slagsmål med varandra.⁷⁴

Stefan säger dock att det inte är bara tjejer som pratar skit och sprider rykten om varandra, utan att det är vanligt bland killar också. Fast killar går inte bakom ryggen på varandra de är mer öppna om vad de tycker, tjejer pratar mer bakom ryggen på varandra.

6.3.2 Den elektroniska mobbningen

I och med att allt fler skaffar Internet både i hemmen och på skolor ökar den såkallade e-mobbningen.

Karin säger att mobbning förekommer på Internet, det är främst på sajter som LunarStorm som det förekommer. Där kan man få gästboksinslägg där det står elaka och kränkande saker.

Hon säger vidare att mobbning via SMS inte är lika vanligt.

”Du har ju ett eget nummer och det beror ju på till vem du ger det till,
man brukar inte ge ut det till vem som helst”⁷⁵

Alla tre killar har hört talas om e-mobbning. Benjamin talar om att han känner en kille som blivit retad och mobbad på MSN, men han påpekar att på LunarStorm är det vanligare att bli mobbad. För på MSN har man ju bara sina vänner och man mobbar ju inte sina vänner, där kan man bestämma med vilka man vill prata med.

Karin berättar vidare att på Lunarstorm har de någon som kontrollerar alla meddelanden som skickas och kan därmed ta bort eller inte skriva ut vissa ord eller meningar. De kan också stänga av personer som skickar sådana meddelanden. Sarah lägger till att det borde gälla samma sak på MSN, att man inte ska kunna skicka ord som hora och bitch där.

Yasmina kommer med ett förslag på hur man kan komma åt mobbing på Internet, det kan vara att en anonym personal från skolan har sin egen sida på tillexempel LunarStorm och kunna gå in och läsa på allas gästböcker. För att se med egna ögon vad som försiggår där, och utifrån det försöka göra någonting åt det.

LunarStorm har en säkerhetspolicy som hindrar ungdomar från att skicka kränkande ord till varandra, givetvis kommer ungdomar alltid att hitta kryphål i systemet. LunarStorm uppmuntrar

---

⁷⁴ Olweus, 12-13

⁷⁵ Karin, åk 8

även föräldrar och lärare att ta sitt ansvar och vara uppmärksamma på vad deras barn respektive elever sysslar med på Internet.⁷⁶

6.3.3 Elevstödjare

På högstadieskolan där våra intervjupersoner går finns såkallade elevstödjare, som vi redan redogjort för i 6.2.1.1

Då vi pratade med kuratorerna om detta tyckte vi det var väldigt intressant att höra vad eleverna hade att säga om just elevstödjare.

Både tjejerna och killarna anser att elevstödjarna inte fungerar så bra, de anser att det inte är till någon större hjälp.

Yasmina säger att det fungerar bättre på låg och mellanstadiet, för där kan man stoppa om man såg att någon blev slagen, nu vågar ingen gå fram och stoppa det. Och det är ingen som kommer fram på högstadiet och säger till en elevstödjare att man blir mobbad. Det finns inget sånt förtroende. Amin som själv har varit en elevstödjare tycker inte heller att det fungerar bra, han säger att de inte gör någonting. Elevstödjarna går aldrig fram till någon och frågar om de blir mobbade eller om de mobbar, och ifall de skulle gå fram till någon och säga ”sluta mobba” så är det ingen som bryr sig.

6.3.4 Reaktionen hos den mobbade

Eva Larsson skriver att när en person utsätts för mobbning är det inte ovanligt att man börjar se sig själv som värdelös och oduglig och misslyckad. I och med känslan av att hela tiden misslyckas, leder det i många fall till att den som mobbas börjar skolka, missa prov och redovisningar för att slippa uppmärksamheten.⁷⁷ Karin beskriver det här från när hon själv blev mobbad:

”man vill inte att de ska hacka ner på en när man pratar,
därför är man tyst på lektionerna och skolkar från
redovisningar”⁷⁸

Yasmina säger att beteendet hos den som blir mobbad kan ändras snabbt, de blir tillbakadragna och håller sig utanför hela tiden.

Benjamin säger att han en gång märkte på en klasskompis att han blev mobbad då han hela tiden var ledsen och ingen brydde sig om att ens fråga varför han var ledsen.

---

⁷⁶ LunarStorms Hemsida, *Regler & villkor*.

⁷⁷ Larsson, 150-151.

⁷⁸ Karin, åk 8

6.3.5 Vems ansvar?

Eleverna håller med varandra om att det främst är skolans ansvar att förhindra mobbning, eftersom det är där den främst förekommer.

Björn Eriksson styrker detta. Han beskriver att skolan är den plats där mobbning utspelar sig i stor utsträckning och även utanför skolan som på fritiden, genom fritidsaktiviteter eller just Internet.

Eftersom mobbning främst uppstår i skolan är det där problemen börjar. Mobbning förekommer på ställen där man vistas under en längre och obestämd tid och där man själv inte har valt sina medaktörer.⁷⁹

Yasmina tycker att det är svårt för föräldrarna att göra så mycket för att stoppa eller förhindra mobbning, det är klart att de kan gå till rektorn och berätta vad som har hänt. Men det är nog svårt att göra någonting annat, och oftast vet nog redan rektorn om det. Det här håller inte Karin med om, hon berättar att hon själv en gång blivit mobbad. Då gick hon direkt hem och grät och berättade för sin mamma om vad som hade hänt i skolan. Mamman gick då direkt till rektorn, men inget hände så mamman tog tag i det själv och gick istället till dem som mobbade och så slutade de. Hon tycker att föräldrar kan göra mycket, bara barnen vågar berätta för dem. Men även skolan har ett ansvar att agera, de får inte blunda och inte våga ta tag i problemet.

Killarna hävdar även de att det är svårt för föräldrarna att göra något. Speciellt svårt är det för föräldrarna till barn som utsätter andra för mobbning. De får nog reda på det sist, det är ju inget barn som går hem till sina föräldrar och talar om att det mobbar säger Amin. Föräldrarna får reda på det genom skolan och kanske lång tid efter att mobbningen har hänt, då man först pratar med den mobbade och hans eller hennes föräldrar.

Enligt Farsta metoden så ska föräldrarna kontaktas i ett senare skede för att förhindra föräldrarna att drabbas av panik, och då kanske råka förstöra skolans planer.⁸⁰

Att det är lärarens ansvar att säga till den som mobbar är alla överens om, men sättet de ska göra det på är olika.

Karin säger att läraren borde säga till den som mobbar när ingen annan ser på, så att de i lugn och ro ska kunna prata och diskutera om det. Lärarna sköter det inte alltid på ett så bra sätt, de säger alltid att det ska vara anonymt men alla andra och mobbarna får ju ändå reda på vem det är, och då börjar

---

⁷⁹ Eriksson, 26.

⁸⁰ Ljungström, 20-24.

de mobba ännu mer. Yasmina däremot tycker att man kan samtala om det med alla som på något vis är inblandade, sitta ner i grupper och prata om det.

Det är svårt för en elev som ser att mobbning förekommer att göra någonting själv. Visst man kan gå till rektorn eller någon lärare men man kan aldrig vara säker på att det är mobbning. Amin säger att han en gång såg ett gäng killar små retas med en annan kille, men att när han frågade så sa de att det bara var på skoj. Han menar alltså att man aldrig kan veta om det är på skoj eller på fullt allvar, men om man ser att det är riktigt grovt så ska man säga till, eller gå till kuratorn eller någon lärare.

Detta påpekar även Roland Erling, det är svårt för en utomstående eller vuxen att veta om det är systematisk mobbning eller om det bara är oskyldig lek. Vidare menar Erling att det är för både den mobbade och den som mobbar är viktigt att försäkra den vuxne om att allt är som det ska. Mobbaren är rädd för att få skäll och den mobbade rädd för att om han/hon skulle säga något så skulle det bli en ”hårdare smäll nästa gång”.⁸¹

6.4 Barn- och ungdomsnämnden

När vi frågade Sonja som är områdeschef inom Barn- och Ungdomsnämnden i Landkrona kommun, hur kommunen arbetar för att förebygga mobbning i skolan, så svarade hon att Barn- och Ungdomsnämnden (BUN) har antagit ett handlingsprogram för värdegrundsarbetet, vilket inkluderar det mobbningsförebyggande arbetet

Varje skola har en utarbetad handlingsplan, som man arbetat fram tillsammans. Planen är även känd för elever och föräldrar. Enligt planerna och reglerna får mobbning inte förekomma.

Kuratorerna berättade att skolorna har en handlingsplan som de använder vid upptäckt av mobbning. Enligt Sonja verkar de ha utarbetat en individuell plan för varje skola, vilket kan vara positivt i den bemärkelsen att det är bra att anpassa planerna efter skolan.

Friends betonar att skolan måste organisera arbetet mot mobbning genom bland annat information till lärare och elever.⁸²

Att skolorna har varsin utarbetad handlingsplan för mobbning, visar bland annat på att de har organiserat mobbningsarbetet på skolan.

---

⁸¹ Erling, 8-13.

⁸² Friends Hemsida, *Arbetsätt*.

Gällande den elektroniska mobbningen berättade Sonja att varje skola har utarbetade rutiner för datoranvändning, där det framkommer vad man får och inte får göra. När eleven loggar in kommer det automatiskt upp en ”sammanfattningsruta” över dessa rutiner.

SMS sänds med elevens egen utrustning. De har informerat att de inte tar ansvar för elevens telefon, eftersom de inte ser behovet av att ha en sådan på skoltid. Om det kommer till deras kännedom att mobbning eller dylikt skett på skoltid eller från skolans utrustning, så följer de deras plan oavsett medium för kränkningen (tilltal, miner, tecken, sms eller mail).

Vi var även intresserade att ta reda på hur kommunen arbetar för att förebygga mobbning utanför skolan. Sonja berättade att kommunen satsar mycket på det förebyggande arbetet och man ordnar aktiviteter för barn och ungdomar. Ett exempel är ungdomshuset Nova, dit ungdomar kan komma och delta i olika aktiviteter. Enligt litteraturen är gruppen ”gänget” en viktig del i ungdomen. I gruppen känner de tillhörighet och ibland så kan ungdomarna sporra varandra till att hitta på otyg.⁸³ Men enligt oss kan det även vara bra med tillhörighet i en grupp bara det är under ”kontrollerade” former. Ungdomshuset Nova är ett exempel på det, där kan de träffas och umgås, men med personal närvarande, vilket vi tror kanske kan vara en trygghet för många då de inte vill hitta på något ”dumt”.

Barn- och ungdomsnämnden har inte gjort några större förändringar sedan den nya lagen berättade Sonja. Däremot har en likabehandlingsplan utarbetats, som ett tillägg till värdegrundsarbetet som nämnden tagit.

7. AVSLUTNING

7.1 Slutdiskussion

Efter att analyserat insamlad empiri med hjälp av relevant teori vill vi med en diskussion få fram intressanta aspekter som uppkommit under arbetets gång.

Enligt eleverna är det inte fråga om mobbning när någon blir kränkt, genom att bli kallad hora eller bitch vid upprepade tillfällen. Det här går emot Olweus definition. Kan det vara så att eleverna har en mildare syn på mobbning än vad många vuxna har? Enligt kuratorerna och Barn- och ungdomsnämnden är eleverna väl informerade om vad mobbning innebär och deras handlingsplaner mot mobbning. Men vi tolkar elevernas syn på mobbning som en informationsbrist mellan elever och personal på skolan. Eleverna kanske inte tycker olika kränkningar är mobbning på grund av sammanhanget eller hur det sades, det kanske inte bara är

---

⁸³ Coleman, 106-109.

vad man säger utan hur man säger det som spelar in i dagens ungdomssamhälle. Men vi anser att blir någon kränkt på något sätt vid upprepade tillfällen, så handlar det om mobbning, det ska aldrig vara okej att exempelvis kalla någon hora, oavsett hur man säger det.

Gällande killar och tjejers mobbning så kan vi se utifrån våra intervjuer att skillnaden mellan hur de mobbar kanske inte är så stor längre. Enligt killarna så är det inte bara tjejer som använder sig av den psykiska mobbningen utan även killar fryser ut och trycker ner varandra psykiskt. De påpekade dock att de är mer öppna med det och inte går bakom ryggen på varandra som de menar att tjejer gör. Är det så att könsskillnaderna gällande mobbning håller på att suddas ut? Tjejerna har enligt litteraturen blivit mer fysiska och enligt vår empiri så använder sig även killar av den såkallade ”tjejmobbningen”.

Men en annan ny intressant aspekt är, att enligt litteraturen är det killar som mobbar mest och det är fler killar som utgör offren, men med den nya elektroniska mobbningen så är det tjejer som använder sig mest av den och det är tjejer som utgör flertalet av offren. Det stämmer överens med hur tjejer mobbar enligt litteraturen, och med den nya tekniken har de hittat en metod som till och med gör dem anonyma.

Kuratorerna kunde inte komma på något bra sätt att förebygga elektronisk mobbning, men en av ungdomarna hade ett bra förslag, och det var att personalen skulle kunna ha ett gemensamt användarnamn på exempelvis LunarStorm och på detta sätt kunde de anonymt gå in på elevernas sidor och upptäcka om det förekommer någon form av elektronisk mobbning.

En åtgärd mot e-mobbning kan vara att inte tillåta telefoner i skolan, vilket de nu i dags läget får ha med sig in på lektionerna. Anders sade sig inte ha märkt av e-mobbning på hans skola, men eftersom BRIS har kontaktats av många ungdomar som blivit utsatt för e-mobbning, visar bara på att det är ett utbrett problem som kommer att öka. Kanske skola A inte arbetar rätt med att förebygga den elektroniska mobbning och behöver ändra teknik.

E-mobbning är ett problem som vi inte kommer undan ifrån, den finns där oavsett om vi ser den eller inte, frågan är om vi är tillräckligt uppmärksamma och lyhörda?

Ingen av de vi intervjuade har gjort några större förändringar sedan den nya lagen instiftades 1 april-06. Vi är medvetna om att det är väldigt nytt och det tar oftast tid att förändra saker i systemet. Men det känns som om de kunde ha gjort något mer eftersom vi kan se stora brister i exempelvis skolornas arbete. De hade kanske kunnat gå ut med en enkät för att ta reda på vad eleverna tycker skolan kan göra för att förhindra mobbning.

Slutligen har vi bland annat kommit fram till, att Landskrona kommun verkar ha ett organiserat arbete mot mobbningen i skolan, framförallt med elevstöderna. Tyvärr så verkar det finnas brister i kommunikationen i dagsläget, då kuratorerna tycker det fungerar bra och eleverna anser att det inte fungerar. Det är synd att de inte har en bättre uppföljning av elevstödjarna då det säkert är en bra åtgärd om den fungerar. En stor brist är arbetet mot mobbning utanför skolan. Ingen av kuratorernas arbete går utanför skolan, och vi får inte glömma bort att med den nya elektroniska mobbningen så blir ungdomarna utsatta för kränkningar även på fritiden. Men det är bra att Ungdomshuset Nova finns i Landskrona. BUN berättade att dit kunde ungdomarna gå och delta i olika aktiviteter, vilket är en bra åtgärd som kanske kan vara en bra början för att förebygga mobbning på fritiden.

7.2 Sammanfattning

Syftet med vår undersökning var att belysa hur Landskrona kommun arbetar med att motverka mobbning i och utanför skolan. Det finns mycket teori om mobbning, och för att förstå mobbning och hur Landskrona kommun arbetar med det, så valde vi att utföra flera kvalitativa intervjuer. Intervjuerna med kuratorerna, eleverna och Barn- och ungdomsnämnden har gett oss ett underlag att arbeta vidare med. Vi har kunnat analysera insamlad empiri med hjälp av den teori vi ansåg var relevant, och därmed fått fram kuratorernas och elevernas definition av mobbning. Vi har även fått en inblick i hur skolorna arbetar med mobbningen på skolan, och även elevernas åsikter om skolans arbete. Vi har kunnat se hur det finns kommunikationsbrist mellan kuratorer och elever. Även hur gränsen för mobbning har blivit bredare, då eleverna exempelvis anser, att kalla någon ”hora” vid ett flertal tillfällen inte är mobbning.

Vi önskar att uppsatsen kan komma till användning för dem som vill arbeta med fenomenet mobbning. Vi hoppas även att kuratorerna vi intervjuat tar åt sig av det vi skrivit, då de kommer att få en kopia av uppsatsen skickad till dem.

KÄLLFÖRTECKNING

Litteraturreferens

Björk, O. Gunilla (1999) *Mobbning – en fråga om makt?* Lund: Studentlitteratur.

Carlsson, Marianne & Barbro Holmdahl (1992) *Psykologiska utgångspunkter för vård och omvårdnad*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Coleman, John C (1980) *Tonårspsykologi* Lund: Liber Förlag,.

Eriksson, Björn (2001) ”Mobbning: en sociologisk studie” *I Sociologiskt forskning nr 2/2001*. Växjö universitet.

Erling, Roland (1983) *Att förebygga och bearbeta gruppvåld bland barn och ungdomar*. Arlöv: Liber förlag.

Giddens, Anthony (2003) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.

Høiby, Helle (2004) *Mobbning kan stoppas!: verktyg för lärare och pedagoger*. Stockholm: Sveriges utbildningsradio (UR).

Höistad, Gunnar. (1994) *Mobbning: en bok om att förebygga, upptäcka och stoppa mobbning: en handbok*. Stockholm: Informationsförlaget.

Kolfjord, Ingela (2003) *Kvinnors drogmissbruk och lagbrott*. Lund: Bokbox Förlag.

Larsson, Eva (2000) *Mobbad? Det har vi inte märkt!* Stockholm: Liber AB.

Ljungström, Karl (1998) *Mobbning i skolan. Ett kompendium om mobbning samt om mobbningsbehandling enligt Farstametoden*. Stockholm: Ordkällan/Pedaktiv.

Nilzon, Kjell R (2005) *Hot och våld i skola och samhälle*. Falköping: Elanders Gummesson.

Olsson, Christer. (1998) *Mobbning och våld i verkligheten*. Partille: Warne.

Olweus, Dan. (1999) *Mobbning bland barn och ungdomar*. Stockholm: Rädda barnens förlag.

Roos, Hans-Edvard (1984) *Frågeteknik för kvalitativa intervjuer: en sammanställning/Hans-Edvard Roos*. Lund : Socialhögskolan.

Smith, Passer (2003) *Psychology the science of mind and behavior*. Europe: Mc Graw-Hill Education.

Widerberg, Karin. (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Internetreferenser

Aftonbladets hemsida, *Lovet skyddar inte mobbade* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.aftonbladet.se/vss/debatt/story/0,2789,786307,00.html>>[2006-03-15].

Arbetsmiljöverkets Hemsida, *Kränkande särbehandling, mobbning* [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.av.se/temasidor/skolweb/regler/skallvara/mobbning1.shtm>[2006-05-03].

Dagens nyheters hemsida, *Förtal är förtal även på internet* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=531&a=530517>>[2006-03-15].

Friends Hemsida, *Arbetsätt* [Elektronisk] Tillgänglig: <<http://www.friends.se/index.php?id=567>>
[2006-04-17].

Friends Hemsida, *e-mobbning* [Elektronisk] Tillgänglig:
<<http://www.friends.se/index.php?id=1276>>[2006-04-05].

Friends Hemsida, *Historik* [Elektronisk] Tillgänglig:<
<http://www.friends.se/index.php?id=566>>[2006-04-17].

Friends Hemsida, *Vision* [Elektronisk] Tillgänglig:<
<http://www.friends.se/index.php?id=551>>[2006-04-17].

Hassela Göteborgs Hemsida, *Elevkamratstöd* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.hasselagoteborg.se/?r=31&m=04&l=4>>[2006-05-06].

LunarStorms Hemsida, *Regler & villkor* [Elektronisk] Tillgänglig: < <http://www.lunarstorm.se>>
[2006-05-18].

Rädda Barnens Hemsida, *Vad vi gör* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.rb.se/sv/FaktaOmBarn/Mobbning/Artiklar/>>[2006-05-06].

Rädda Barnens Hemsida, *Vår Organisation* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.rb.se/sv/OmRaddaBarnen/Varorganisation/>>[2006-05-06].

Skolverkets Hemsida, *SKOLFS 1994:2* [Elektronisk] Tillgänglig:<
<http://www.skolverket.se/skolfs?id=259>> [2006-04-28].

Skolverkets Hemsida, *Vad innebär den nya lagen om förbud mot all kränkande behandling?*
[Elektronisk] Tillgänglig: < <http://www.skolverket.se/sb/d/1320/a/5664>>[2006-04-28].

Webfinansers hemsida, *Mobbning sker via mejl och sms* [Elektronisk] Tillgänglig: <
<http://www.webfinanser.com/site/artikel.asp?pmid=644996>> [2006-03-16].

BILAGOR

Bilaga 1, Intervjuguide

Intervjufrågor till kuratorerna

- 1, Hur arbetar ni här på skolan för att förebygga mobbning?
Följer ni någon specifik antimobbningsplan? Hur ser den ut? På vilket sätt arbetar ni med
Hur ser kontakten med föräldrarna ut?
Har ni gjort några ändringar i ert sätt att jobba nu när den nya lagen har instiftats?
Hur arbetar ni själv med mobbning på skolan? Är ni ute bland eleverna?
Hur bemöter ni den mobbade?
- 2, Har ni hört talas om den nya mobbningen? (elektroniks mobbning)
Har ni märkt att den förekommer på skolan? I vilken utsträckning och form?
Hur kan man förebygga den?
- 3, Vad har ni sett för reaktioner/följder hos elever som blir/blivit utsatta? (stress, skolknig, självbild, visat aggresivitet, självmordstankar osv)
- 4, Har ni samarbete med någon organisation? Ex, Friends, Rädda Barnen, någon fritidsgård, annan fritidsverksamhet, polis, andra skolor?

Intervjufrågor till elever

- 1, Vad anser ni är mobbning?
- 2, Är det någon skillnad på hur killar och tjejer mobbar? På vilket sätt?
- 3, Har ni hört talas om e-mobbning? Vet ni någon som mobbas eller blir mobbad på det sättet? Hur utbrett tror ni det är, vanligt förekommande? Hur tycker ni man ska göra för att stoppa det? Hur tycker ni skolan, föräldrar, Lunarstorm, teleoperatörer osv ska förhindra detta?
- 4, Vad tycker ni är skolans ansvar, föräldrars ansvar, samhällets ansvar, vart går gränsen?
- 5, Vad gör ni om ni upptäcker att någon blir utsatt för mobbning? Kontaktar ni någon på skolan, någon förälder, pratar med personen själv, pratar med andra kamrater om det?
- 6, Om ni märk att en klasskamrat blivit utsatt för mobbning, hur har ni märkt det? Har de talat om det, har personen börjat skolka, blivit aggressiv, blivit stressad, blivit tillbakadragen, etc.

Bilaga 2, Intervjufrågor till Barn och ungdomsnämnden

Hur arbetar Kommunen för att förebygga mobbning i skolan?

- Hur ser erat samarbete ut med skolorna?
- Vilka regler finns inom skolan gällande mobbning av andra?
- Har ni några åtgärder mot den elektroniska mobbningen i skolorna? (ex, mobbning över mejl, sms)
- Har det skett några förändringar i erat arbetssätt mot mobbning sedan den nya lagen instiftades 1 april? (se lagen nedan, om ni inte visste om den)